

Combat, proximitat, missió (8) «Se us alegrarà el cor» El sentit cristià del sacrifici (II)

Per als cristians el valor del sacrifici s'amaga en el desig, mans i humil, d'associar-se al patiment de Jesús en la passió, i d'alliberar el cor de tot allò que l'encadena: en l'aspiració a una vida més lleugera, més lluminosa, més lliure.

18/02/2025

Amb immensa delicadesa, però profundament desconcertats, Josep d'Arimatea i Nicodem baixen al Senyor de la creu i el deixen entre els braços de la seva mare. Santa Maria acarona el seu Fill amb la tendresa d'aquella nit llunyana a Betlem; li tanca els ulls, el besa al front. Plora, creu, espera... I sosté així, a través d'aquesta prova tan dura, una Església encara minúscula: el «poble que ha de néixer» (Sl 22, 32), que ja està naixent.

El matí del diumenge de Pasqua dissiparà totes les tenebres. Sense la resurrecció, no només la passió i la mort de Jesús, sinó també tot el patiment i el dolor de la història, s'haurien convertit en una broma cruel. Però la victòria de Jesús sobre la mort ha canviat les coordenades per sempre. Des d'aleshores és possible patir i lliurar-se per amor, amb la confiança de Jesús: «Tinc poder de donar-la i tinc poder de

recobrar-la» (Jn 10, 18); «El vostre cor s'alegrarà quan us tornaré a veure» (Jn 16, 22). Aquesta alegria a l'hora *d'acollir* i *escollir* la creu, en allò que és petit i allò que és gran, és una gràcia especial de Jesús ressuscitat^[1].

Font de vida

Sant Pau explica que la mort de Jesús crucifica « l'home vell» (Rm 6, 6; Ef 4, 22). És una mort que només té sentit des del punt de vista de la vida a què donarà lloc: la vida de la gràcia, de l'Esperit, «l'home nou» (Ef 4, 24). De la mateixa manera, el sacrifici i la mortificació cristiana no tenen sentit per si sols, com si renunciar a la pròpia vida fos, sense més ni més, alguna cosa bona. La mortificació té sentit en la mesura que és *vivificadora*, font de nova vida. El cristià reconeix zones de si mateix que li prenen vida, que l'alienen, que creen divisió al seu interior i al seu voltant... perquè encara estan sota el

domini del pecat: tendències malaltes, tortes o ferides que han de ser salvades, *ressuscitades* per Crist. Per això, sant Pau adverteix: «Si visquéssiu així, moriríeu; en canvi, si per l'Esperit feu morir les obres terrenals, viureu» (*Rm 8, 13*).

És important entendre bé allò que l'apòstol està dient aquí: davant de la crida a viure segons l'Esperit, amb majúscula, hi ha la temptació de viure segons la carn, és a dir, segons tot allò que en nosaltres —ànima i cos— s'oposa a Déu^[2]. Per això, la vida «segons la carn» no és potser tant la d'un cos salvatge que trepitja una ànima innocent com la d'una ànima frívola que corromp i desfigura tota la persona, a la seva unitat de cos i esperit^[3]. Com diu Jesús, el mal ve de molt endins: «Només allò que surt de l'home el fa impur. Perquè de dintre el cor de l'home surten les intencions dolentes que el porten a relacions il·legítimes,

robatoris, assassinats, adulteris, avarícies (...). Tot això dolent surt de dintre i fa impur l'home» (Mc 7, 20-23).

S'entén així que per als cristians el valor del sacrifici no està en el patiment considerat en si mateix, o en un sotmetiment ascètic del cos, sinó en el desig d'alliberar el cor de tot allò que l'encadena; en l'aspiració a una vida més lleugera, més lluminosa, més sencera: una vida que irradiï senzillesa i alegria. El cristià no cerca el dolor pel dolor; no és un masoquista. Tot i això, descobreix tantes vegades, en si mateix i en els altres, baixos fons d'egoisme, de sensualitat, de cobdícia. Alliberar-se i ajudar els altres a alliberar-se de tot això, sobretot quan ha arrelat profundament, no és possible sense renúncia. Sí, obrir el cor pot fer mal, com passa quan es recupera el flux

sanguini en un membre entumit pel fred: pot costar molt, però cal.

«Llavors sí que dejunaran»

«¿Poden estar tristos els convidats a noces mentre l'espòs és amb ells? Ja vindrà el temps que l'espòs els serà pres, i llavors sí que dejunaran» (*Mt* 9, 15). Aquestes paraules una mica misterioses de Jesús anuncien detalls importants sobre l'estil de vida dels deixebles. D'una banda, Ell ha vingut al món per quedar-se, i ha vingut a portar l'alegria, la vida «a desdir» (*Jn* 10, 10): no només no el molesta que gaudim de la vida, sinó que s'alegra de veure'ns sans i feliços^[4]. De l'altra, mentre duri la història es notarà l'absència de Déu allà on els homes prefereixen les tenebres del seu egoisme a la llum del seu amor (cf. *Jn* 3, 19-21). I aquest lloc sempre és, d'entrada, el cor de cadascú. Al nostre cor, a les nostres relacions, a les nostres cases, cal fer espai a Déu,

perquè el nostre jo tendeix a ocupar-ho tot. I on regna el jo, manca la pau i l'alegria.

El dejuni és una de les formes que ha pres des del principi el combat dels cristians per fer espai a Déu en les seves vides, perquè el Senyor mateix dejunava (cf. *Mt* 4, 2) i ens va exhortar a fer-ho, fent bona cara (*Mt* 6, 16-18). El dejuni significa renunciar de manera molt concreta, molt palpable, a la nostra tendència a dominar i a disposar sobre les coses. Per aquesta pràctica, que ens assoleix en una cosa tan fonamental com l'alimentació per a la subsistència, ens movem «des de la temptació de “devorar” tot per saciar la nostra cobdícia cap a la capacitat de patir per amor, que pot omplir el buit del nostre cor»^[5]. Sant Josepmaria deia que el dejuni és una «penitència gratíssima a Déu»; encara que, afegia, «entre uns i altres, hem afluixat la mà»^[6]. En

efecte, si un es limités estrictament a les disposicions mínimes en aquesta matèria, podria acabar dejunant molt poc. Per això l'Església, com una bona mare, deixa gran marge per a la generositat i per al creixement espiritual de cadascú, atenent també la salut del cos.

La lògica del dejuni, marcada per aquest desig que Déu creixi i que jo —amb el meu egoisme, amb el meu afany d'imposar-me— minvi (cf. *Jn* 3, 30), permet entendre el sentit de tantes altres privacions voluntàries: sacrificis que, encara que semblen empètir la vida; la fan més lliure. En renunciar voluntàriament a certes coses bones, anem gravant al nostre cor la convicció que «només Déu cal»^[7]. Ens protegim així de la idolatria, que « no presenta un camí, sinó una multitud de viaranyes que no porten enlloc i que formen més aviat un laberint»^[8]. Qui no sap renunciar a res acaba per veure's subjecte a tot,

«obligat a escoltar les veus de molts ídols que li criden: “Fia’t de mi!”^[9]; qui s'atreveix a fer-ho, en canvi, «s’allibera de moltes esclavituds i aconseguix, en la intimitat del seu cor, assaborir tot l’amor de Déu»^[10].

Des d'aquest punt de vista, hi ha moltes formes possibles de «dejuni» o de renúncia. Per tal que les escollim de cor, i no per un fred sentit del deure, totes ens poden fer més lliures, «lliures per estimar»^[11]. Un *dejuni digital* intermitent, per exemple, pel qual deixem de banda el mòbil en alguns moments del dia, ens permet millorar les nostres relacions interpersonals i sostenir converses més autèntiques, fora de perill de distraccions que intoxiquen. El fet de renunciar a disposar immediatament de tot amb pocs moviments del dit —informacions, productes, experiències— ens allibera d'una tendència a posseir o consumir que ens acaba deixant

buits. Prescindir d'un servei o escollir de vegades una cosa menys còmode o agradable ens ajuda a gaudir del que és senzill i ens enforteix davant de les contrarietats, que no falten a la vida de ningú. Evitar que la nostra atenció es dispersi durant el treball ens permet fer-ne un veritable servei, i gaudir amb els resultats. Renunciar a estones lliures per ocupar-nos d'un malalt o d'algú que necessita ajuda ens eixampla el cor i impedeix que s'endureixi; ens ensenya fins i tot a conviure amb la nostra pròpia imperfecció i fragilitat.

També en aquesta lògica de llibertat del cor —llibertat dels fills de Déu (cf. *Rm* 8, 21)— s'inscriuen diferents costums de mortificació del cos i de la sensibilitat, que han anat adoptant diverses formes entre els cristians al llarg de la història. Com el dejuni, aquestes pràctiques responen a la convicció que cal pregar també amb

el cos, i que es fa inevitable una certa lluita per reintegrar les diferents esferes de la nostra persona. Així, quan un cristià tracta el seu cos o els seus sentits amb més exigència, no ho fa perquè hi vegi alguna cosa dolenta o sospitosa, sinó perquè percep la tendència del seu cor a dispersar-se en mil direccions, i sobretot el cost real d'aquesta dispersió: la incapacitat d'estimar. O encara més, perquè sent el desig, mans i humil, d'associar-se al patiment de Jesús en la seva passió. Sant Pau parla de portar la mort del Senyor al nostre cos, per ressuscitar amb ell (cf. 2 *Cor* 4, 10); i a aquest recorregut, a aquesta *pasqua*, obeeixen també aquesta mena de sacrificis. És veritat que de vegades poden haver donat lloc a excessos, i també a la incomprensió dels qui no conceben que es pugui patir perquè Jesús visqui en nosaltres. No obstant això, entre els qui d'una banda exageren i els que de l'altra

s'escandalitzen, s'alça la serenitat, la senzillesa i la llibertat d'esperit amb què molts cristians expressen, també d'aquesta manera, el seu amor a Jesús: «cor, cor en la Creu!, cor en la Creu!»^[12].

Donar la vida pels seus amics

«El que jo vull és amor i no sacrificis», diu Déu a través del profeta Osees (*Os* 6, 6). Jesús reprèn aquestes paraules a l'Evangelí (cf. *Mt* 9, 13), no per invalidar la pràctica del dejuni i de la mortificació, sinó per subratllar que tot sacrifici s'ha d'ordenar a l'amor. Sant Josepmaria ho explicava així: «M'estimo més les virtuts que les austeritats, diu amb altres paraules Jahvé al poble escollit, que s'enganya amb certes formalitats externes. —Per això, hem de cultivar la penitència i la mortificació, com a mostres vertaderes d'amor a Déu i al proïsme»^[13]. En aquest sentit, solia dir que les mortificacions preferides

de Déu eren les que feien la vida més agradable als altres^[14]. També en això, es feia ressò de les paraules del Senyor: «Ningú no té un amor més gran que el qui dóna la vida pels seus amics» (Jn 15, 13).

La disposició a donar la vida pels altres, si és sincera, no necessita ni pot esperar situacions extraordinàries, perquè troba multitud d'ocasions a la vida mateixa. Sant Josepmaria enumerava algunes: «Aquella paraula encertada; l'acudit que no et va sortir de la boca; el somriure amable a qui et molesta; aquell silenci davant l'acusació injusta; la teva conversa bondadosa amb els carregosos i els inoportuns; el fet de passar per alt cada dia, a les persones que conviuen amb tu, un detall i un altre malagradosos i impertinents...»^[15].

En aquestes, i en moltes altres situacions, la mirada del cristià, com

la de Jesús, no està centrada en el sofriment mateix, sinó en el bé que fa de la creu una realitat amable. «Sacrifici, sacrifici! —És veritat que seguir Jesucrist —ho ha dit Ell— és portar la Creu. Però no m'agrada sentir com les ànimes que estimen el Senyor parlen tant de creus i de renúncies: perquè, quan hi ha Amor, el sacrifici es fa de gust —encara que costi— i la creu és la Santa Creu. — L'ànima que sap estimar i donar-se així, s'omple a vessar d'alegria i de pau. Així, doncs, ¿per què insistir en «sacrifici», com si es busqués consol, si la Creu de Crist —que és la teva vida— et fa feliç?»^[16].

Sant Josep maria emfatitza el valor positiu del sacrifici que es fa per amor, assenyalant-lo fins i tot com a font de pau i d'alegria. I, per això mateix, rebutja amb fermesa les maneres «doloristes» o «victimistes» d'entendre el sacrifici^[17]. De vegades hi ha qui sembla insistir en el

component de renúncia que suposa seguir el Senyor, com buscant una mirada de consol, i oblidant que la renúncia és només font de vida per la seva unió amb la creu de Jesús. En aquests casos, l'atenció es posa en el dolor experimentat, en el propi esforç espiritual. Però el sacrifici cristià no es proposa provar una capacitat heroica d'aguantar el patiment, sinó formar en nosaltres un cor com el de Crist, un cor traspasat, «completament obert»^[18].

Jesús no va explicar la seva mort com una mostra de coherència davant d'uns principis o com un desplegament de la seva resistència espiritual, sinó com un lliurament per a persones concretes: «el meu cos, entregat per vosaltres» (*Lc 22, 19*). Tota la seva atenció està dirigida cap a nosaltres, no cap a ell mateix. Per això, si reduïssim l'objectiu de la nostra mortificació al nostre propi patiment, no només

desenvoluparíem una espiritualitat negativa i trista, que no té res a veure amb l'Evangelí, sinó sobretot una certa supèrbia espiritual que podria fer estèrils els nostres sacrificis. Cal mirar molt més enllà: comprendre el sacrifici com un enorme sí a Déu i els altres, com un gran sí a la Vida.

Hi ha una gran distància entre qui centra l'objectiu a patir i qui el centra a estimar, encara que l'amor pugui doldre. Per això, la invitació de Jesús a prendre la seva creu podria entendre's així: estima encara que dolgui —perquè de vegades doldrà—, i confia en la resurrecció; cerca sobre totes les coses el regne de Déu i la seva justícia (cf. *Mt* 6, 33), i deixa-ho tot en mans del Pare (cf. *Lc* 23, 46). Aquesta és la disposició del cor de Crist, i del cor dels seus: il·luminar un món a les fosques amb una alegria radicada a la creu^[19]; caminar per la vida amb «la Creu al coll, amb

un somriure als llavis, amb una llum a l'ànima»^[20].

Gonzalo de la Morena – Carlos Aixelà

.....

[1] El profeta Isaïes anticipava ja, amb unes paraules que impressionen al passar dels segles, aquesta gràcia que sorgiria de la Creu i de la Resurrecció, i que arriba a tots els que abracen aquest camí: «Quan haurà ofert la vida en sacrifici per expiar les culpes, veurà una descendència, viurà llargament: per ell el disseny del Senyor arribarà a bon terme. El meu servent, després del que ha sofert la seva ànima, veurà la llum (...). Per això els hi dono tots en possessió, i tindrà per botí una multitud, perquè s'ha despulat de la pròpia vida fins a la mort i ha estat comptat entre els malfactors. Ell ha portat damunt seu

els pecats de tots i ha intercedit per les seves infidelitats» (*Is* 53, 10-12).

[2] En aquest sentit, sant Pau parla del respecte que cal tenir al cos, declarant que és «membre de Crist» i «temple de l'Esperit Sant» (*1 Co* 6, 15-19); «No hi ha hagut mai ningú que no estimés el propi cos; al contrari, tothom l'alimenta i el vesteix. També el Crist ho fa així amb l'Església» (*Ef* 5, 29).

[3] Cf. *Rm* 8, 7-9: «I és que els interessos terrenals porten a l'enemistat amb Déu, ja que no volen sotmetre's a la seva llei ni s'hi podrien sotmetre. Per això els qui viuen d'acord amb els desigs terrenals no poden plaure a Déu. Ara bé, vosaltres no viviu d'acord amb els desigs terrenals, sinó d'acord amb l'Esperit, perquè l'Esperit de Déu habita en vosaltres».

[4] Cf. *Si* 14, 11.14: «Fill meu, en la mesura que puguis, tracta't bé (...).

No et privis del bon dia que passa ni et deixis perdre cap desig legítim».

[5] Francesc, Missatge per a la Quaresma, 2019.

[6] Sant Josepmaria, *Camí*, n. 231.

[7] Santa Teresa de Jesús, Poesías, n. 30, a *Obras Completas*, Biblioteca de Autores Cristianos, Madrid, 2012.

[8] Francesc, Enc. *Lumen Fidei*, n. 13.

[9] *Ibid.*

[10] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, n. 84.

[11] F. Ocáriz, Carta pastoral, 9-I-2018, n. 6.

[12] Sant Josepmaria, *Via Crucis*, 5ª estació.

[13] Sant Josepmaria, *Solc*, n. 992.

[14] Cf. p. ex. *Solc*, n. 991; *Forja*, n. 150.

[15] *Camí*, n. 173.

[16] *Solc*, n. 249.

[17] Cf. *Camino*, edició crítica-històrica, comentari al n. 175.

[18] J. Ratzinger, *Introducció al cristianisme*, Sígueme, Salamanca, 2007, p. 189.

[19] Cf. Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, n. 43; *Forja*, n. 28.

[20] *Via Crucis*, 2ª estació, n. 3.